

HÁROM FEJEZET A HAZAI FELSŐOKTATÁS 25 ÉVES TÖRTÉNETÉBŐL

A szerző a felsőoktatásért felelős oktatási tárca középvezetőjeként 26 és fél éven át volt aktív szereplője a hazai felsőoktatási szakpolitika alakításának és implementációjának. Az 1985-2012 közötti időszakban, számos cikkben és egy könyvben, projekt tanulmányokban megírt tapasztalatai és elemzései alapján a felsőoktatási rendszer néhány területének (gazdasági képzés, tankönyvellátás, képzési szerkezet, finanszírozás és tulajdonjogok, a felsőoktatás és a gazdaság kapcsolata, a rövid ciklusú képzés bevezetésének) meghatározó szakpolitikai és implementációs történetét mutatja be. A vizsgált területeken stratégiákat, tendenciákat próbál azonosítani, a vizsgált periódusban pedig értékeli is a szakpolitika, illetve az implementáció sikerét illetve sikertelenségét, különös tekintettel a magán felsőoktatásra, a tankönyvellátási rendszerre és az életen át tartó tanulásra. Bizonyítja, hogy az egész periódusra jellemző intézményi-strukturális okokból inkább fél sikerekről és sikertelenségekről beszélhetünk, a negyedszázad pedig akár a szakpolitikai és fejlesztési torzók történetének is tekinthető.

BEVEZETÉS

E sorok írója közel 27 évet töltött közszolgálatban, 1985 nyarától 2012 januárjáig. E hosszú időszak igazán történelminek bizonyult, hiszen „belefért” egy „nagy rendszerváltás” évét megelőző és közvetlenül követő liberalizációtól a rendszerváltozáson keresztül (politikusi szlogent idézve) a „fülkeforradalomig” vagy „második rendszerváltásig” számos, a társadalmi-gazdasági rendszert és ezen belül a felsőoktatást érintő megannyi intézményi és szervezeti változás.

A következőkben minisztériumi pályafutásom néhány fontos, a nagy társadalmi-gazdasági változásokkal is összefüggő *személyes tapasztalatából* indulok ki. A vizsgálat célja annak elemzése, hogy az adott területeken a 25 év mennyiben bizonyult sikeresnek. A siker mércéje minden esetben *a magyar felsőoktatás rendszerszintű eredményessége*. Az elemzés elsősorban a szabályozás oldaláról értelmezi a tényeket, kapcsolódó munkaköreim és személyes értékrendszerem nézőpontjából is szűrve és felidézve a történeteket. A vizsgált témakörök¹:

- a magán- (nem állami és nem egyházi) felsőoktatási intézmények helye és helyzete felsőoktatási rendszerünkben;
- a hazai felsőoktatási tankönyvellátási rendszer;
- az életen át tartó tanulás és a távoktatás a magyar felsőoktatásban.

¹ A szerző a 25 éves történet további fejezeteit és átfedően a magán-felsőoktatási fejezetet a *Felsőoktatási Műhelyben* elemzi [Veres, 2014].

1. AZ ÜGYNEVEZETT „MAGÁN”-FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK ALAPÍTÁSA ÉS „SORSA”

Bár a kezdeményezések a rendszerváltás előtt elindultak, a rendszerváltás után közvetlenül valóságos „*magánfelsőoktatásiintézmény-alapítási*”² láz indult. Ehhez kiváló társadalmi, szakmai és jogi környezetet teremtett az *általános liberalizáció*, ami a szakmai- és közgondolkodást, de a jogalkotást is jellemezte. Egy hallgatóm magán-felsőoktatási intézményekről szóló szakdolgozatában Szövényi Zsolt [2002] előadására hivatkozva írja: „Az 1990. évi XXIII. törvény lehetővé teszi a nem állami felsőoktatási intézmények létrehozását, amely a jogszabályi háttér megteremtésének első lépcsőfokát jelentette. Részletes szabályozást a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény és a hozzá kapcsolódó 96/1995.(VIII.24.) Korm. rendelet tartalmaz az egyházi, alapítványi és magán-felsőoktatási intézmények alapításával és működésével kapcsolatban. A törvényi keretek meghatározásának köszönhetően az 1992/93-as tanévben öt magánfőiskola³, egy magánegyetem⁴ és egy magánna alakult főiskola⁵ indított képzéseket a meglévő állami intézmények mellett. Érdemes megjegyezni, hogy az előbb említett intézmények többsége már korábban, más formában is folytatott valamilyen képzést” [Szegő 2014: 11]. A magán-felsőoktatási intézmények száma 2014-ben érte el a csúcst, szám szerint 14-et.

A magánintézmények zömének alapításában – ma már igen távolinak tetsző – szakmailag meghatározó és önzetlen szerepet játszottak az állami felsőoktatási intézmények. A periódus jó részében működő *Közgazdasági Vezetői Kollégium* a szükséges szakmai támogatás mellett a kormányzat felé is *támogatta az intézmények létesítését* (akkor még túltéve magát azon, hogy potenciális versenytársak létrehozásáról volt szó). E sorok írója ma is szívesen emlékszik vissza arra, hogy az intézmények túlnyomó részének alapítását köztisztviselőként államigazgatási téren menedzselte és létrejöttük után is támogatta. A magánintézmények – közvetlenül a rendszerváltás után – az állami intézmények és a kormányzat részéről is szinte a „gyermekeknek” kijáró *támogató hozzáállással találkoztak*, ami nemcsak alapításukat, de fejlődésüket is segítette. A toleráns és segítőkész magatartást elősegítette, hogy a rendszerváltással kezdetét vette *a felsőoktatás másfél évtizedes expanziója*. A 2004/2005-ös tanévre a felsőoktatási hallgatók létszáma az 1990-es nagyjából 100 ezer főről több mint 420 ezerre emelkedett, tehát több mint megnégyesződött. Úgy tűnt, hogy a „fókák” száma a „vadászok” számánál is gyorsabb növekedhet, akkor még szinte senki nem gondolt arra, hogy ennek hamarosan vége lehet. A jeltett csúcsév azonban egyben és utólag *a fordulat évének* is bizonyult. A finanszírozási problémák éleződésével, majd fokozatosan a demográfiai hullámvölgybe csú-

2 Szegő [2014] dolgozatában bemutatja, hogy a magánintézmények maguk sem jelentenek fenntartói-tulajdonosi szempontból homogén csoportot. Lazább felügyeletet és pénzügyi kontrollt jelentő alapítvány és szigorúbb üzleti, profitzempontokat is érvényesítő kft a két jellemző tulajdonosi-fenntartói forma.

3 Általános Vállalkozási Főiskola, Nemzetközi Üzleti Főiskola, Modern Üzleti Tudományok Főiskolája, Kodolányi János Főiskola, Gábor Dénes Főiskola.

4 Közép-európai Egyetem

5 A Mozgássérültek Pető András Nevelőképző és Nevelőintézete 1963 óta folytat képzést, 1989-től főiskolaként, 1990-től nem állami főiskolaként működik.

szással, a nappali jelentkezések csökkenésével és a belépési kritériumok szigorodásával jelentősen éleződött *az intézmények és a két (állami és magán-) fenntartású szektor versenye*. A magánszektor korábbi nagyvonalú finanszírozását (vélelmezett versenyelőnyét) egyre több támadás érte az állami szektor részéről. 1998-tól az állami intézmények számára is megnyílt a lehetőség a költségtérítéses képzésre, tehát erre a piacra beléptek a magánintézmények versenytársaként. A magánintézmények pedig kezdtek kiszorulni az állami finanszírozásból.⁶ Mára *a magánintézmények számára gyakorlatilag megszűnt az állami finanszírozás*, ami egyértelmű versenyhátrányba kerülésüket jelenti. Az egyik következmény *az intézmények drasztikus „összehúzódása”* (többségüknél hallgatói és oktatói létszámuk jelentős csökkenése), valamint *több intézmény önállóságának megszűnése*, beolvadása más magán-felsőoktatási intézménybe. E sorok írója nem tagadja, hogy érzelmileg, szakmailag és elvi alapon is negatív élményként éli meg ezt a folyamatot. Egyrészt, mint *a felsőoktatási intézményhálózat tulajdonosi-fenntartói sokszínűségének gyengülését*, másrészt pedig *az esélyegyenlőség megszűnését a két szektor között*, amit a felsőoktatási rendszer minősége szempontjából kedvezőtlen fejleménynek tekint [Veres–Golovics, 2013]. A felsőoktatás társadalmi nézőpontból értelmezett eredményessége, a közhaszon tekintetében *a minőség szempontú* és nem a tulajdonos (fenntartó) szerinti (intézmény- és hallgató-) *finanszírozás* lenne adekvát, a gazdasági hatékonyság szempontjából pedig *a verseny*. Az előbbieken vázolt folyamat mindkét szempontból visszalépés, tehát inkább kudarccal. Ebben a megközelítésben két alapmodell megfelelése vizsgálható érdemben. Az egyik a térítéses (önköltséges) szegmens átengedése a magánszektorra. A másik lehetőség mindkét szegmens nyitása mindkét tulajdonosi (fenntartói) szektor felé, de az intézmény és a hallgatók szigorúan minőség alapú állami finanszírozásával.

2. A FELSŐOKTATÁSI TANKÖNYVELLÁTÁSI RENDSZER PIACOSÍTÁSA – A RENDSZERTŐL A RENDSZERTELENSÉGIG⁷

Amikor 1985-ben beléptem a felsőoktatásért felelős tárcához, a felsőoktatási tankönyvellátási helyzet sokban hasonlított a mai közoktatáshoz. A tanévkezdés *tankönyvbotrányoktól* (meg nem jelenés, tankönyvhiány, tankönyvek minősége stb.) volt hangos. A tankönyvellátási rendszer centralizált volt, lényegében egyetlen állami tankönyvkiadóval, egyetemi-főiskolai jegyzetboltokkal, államilag támogatott alacsony árú, nagyjából úgynevezett „jegyzetekkel” volt jellemezhető.

Előterjesztésemben került a miniszteri értekezlet elé *a rendszer teljes átalakításának koncepciója, lényegében decentralizációja és piacosítása*.⁸ A koncepciót megerősítette a 2004/1991. kormányhatározat. A koncepció abból indult ki, hogy a rendszerváltással – annak részeként – a felsőoktatás tananyag-, illetve tankönyvellá-

6 Az utolsó néhány magánintézmény-alapításnál már a minisztérium informális egyezséget kötött az alapítókkal, hogy az alapítás támogatása „fejében” nem igényelnek államilag támogatott hallgatót (tehát állami támogatást).

7 Egy új rendszer kialakításának „felemelkedésének” és szétesésének elemzését lásd: Veres [2009].

8 A rendszer részletes leírását lásd: Oktatási és Kulturális Minisztérium [1990], valamint Veres [2009].

tását is „kompatibilissé” kell tenni, aminek lényege a decentralizálás és alapvetően piaci alapokra helyezés. A felsőoktatási tankönyvellátási rendszer megváltoztatása nemcsak az intézményi jellemzők változását jelentette, hanem párhuzamosan és belátható időn belül lényegében a teljes felsőoktatási tankönyvállomány kicserélését is. A rendszer legfontosabb pillérei a következők voltak.

- *Egymással versenyző kiadók piacra lépésének ösztönzése*, alapvetően a kiadást támogató pályázati rendszeren keresztül történő feltőkésítéssel. A végső cél az volt, hogy a piaci szabályok szerint működő kiadók biztosítsák a felsőoktatás tankönyvellátását, tehát a tankönyvi kínálatot, annak folyamatos gondozását. Tartalmilag a kiadói kínálattól a jegyzetek visszaszorulását és a teljes felsőoktatásban használható és használt sztenderd (szakkönyv értékű) tankönyvek kifejlesztését és elterjesztését is vártuk. Ezt a célt egy jogilag is szabályozott, nyílt pályázati rendszerrel kívántuk szolgálni, amely a 2000-es évek közepéig évente akár fél milliárd forintos pályázati forrás elosztását is jelentette. A támogatás részben a piaci rendszerből következő árrobbanás mérséklését, részben a kiadók feltőkésítését szolgálta. Az eredmény a felsőoktatás magas színvonalú és jelentős részben alternatív tankönyvekkel és szakkönyvekkel ellátó hazai kiadói hálózat megerősödése volt.⁹
- A piaci logikának megfelelően *a terjesztést is piaci alapra kívántuk helyezni*. Megfogalmazódott az úgynevezett *akkreditált könyvesboltok* szükségessége. Ezek olyan, az intézményen belüli, vagy az intézményekhez közeli, az intézményekkel is kapcsolatban lévő terjesztők voltak, amelyek kiemelten foglalkoztak felsőoktatási tankönyvek értékesítésével és biztosították a tankönyvi támogatás felhasználását.
- A rendszer keresletoldali szubvencionálását *a hallgatók normatív jellegű tankönyvvásárlási támogatásával* kívántuk biztosítani. A támogatási összeget évente határoztuk meg, és elsősorban vásárlásra lehetett fordítani. Megengedte ugyanakkor a szabályozás, hogy az összeg egy (maximált) hányadát az intézmény saját döntése alapján saját (jegyzet, tankönyv) előállításra fordítsa. Ez egy biztonsági puffer volt lényegében, hogy a piaci átmenet kockázatait csökkentse, és ne keletkezzen kezelhetetlen tankönyv hiány az átmeneti időszakban. A forrás felhasználását számos intézmény saját kiadó létrehozására fordította, illetve annak keretében használta fel. Az akkor létrejött kiadók egy része ma is működik és részét képezi a felsőoktatási tankönyvkiadói hálózatnak.¹⁰
- Mivel a piaci rendszer működésében fontosnak tartottuk a szereplők közötti információáramlást, ezért egy *felsőoktatási tankönyvi információs rendszer* létrehozását is támogattuk, ami részben elektronikusan biztosította a legfontosabb információkat a kínálatról, de nyomtatott formában is hozzáférhető volt.¹¹

9 A pályázati kiírás példaként lásd OM [2003].

10 Az AULA Kiadó nem rég történt felszámolását már a tanulmány további részében bemutatandó folyamat „természetes” következményének tartom.

11 Lásd Bod [1998].

- Végezetül úgy ítéltük meg, hogy *a könyvtárak megkerülhetetlen szerepét* a tankönyvellátásban támogatni kell, ezért a rendszer pillérét képezte egy normatív és egy pályázati tankönyv-támogatási rendszer.¹²

Bár aligha vitatható, hogy erős érzelmi szálak (és ebből következően némi elfo-
gultság) köt az imént bemutatott rendszerhez, mégis – visszatekintve és a tények
alapján – elmondható, hogy a rendszer *az átmenet tekintetében és legalább az első
15 évben* sikeresnek bizonyult. Az ezt követő 10 év sajnos nem hozott további sike-
reket, hanem a rendszer fokozatos szétesését állapíthatjuk meg.

Talán általánosítani is lehet, hogy jobb sorsra érdemes rendszerek részben a sze-
replők közötti érdekütközéseknek és különösen *a rendszerváltás után gyakori
kormányváltásoknak estek áldozatul*. A leírt több pilléres rendszerből mára a
kiadók egy része, a tankönyvet is áruló boltok és némi hallgatói támogatás maradt.
A legfőbb eredmény talán, hogy a viszonylagos siker éveiben valóban *szinte telje-
sen megújult a felsőoktatási tankönyvkínálat*, aminek ismételt megújítása igen-
igen időszerű lenne. Némileg paradox módon két külső környezeti, intézményi vál-
tozás terheli ma a tankönyvellátási rendszert. Az egyik az EU- források sajátos fel-
használási szabályrendszere, amely – legalábbis a hazai megvalósításban – lényegé-
ben megszüntette a korábbi kiadócentrikus (piaci) tankönyvellátás preferálását és
egyoldalúan az írást és a szerzőket támogatja. *A kiadók és terjesztők háttérbe szo-
rulásával* azonban hiányzik a korábban megerősített piaci rendszer, amely piacon
tartaná és menedzselné a kínálatot. A másik körülmény *az ICT-nek¹³ az egész papír
alapú könyvkiadást és terjesztést terhelő tényerése*, amely a hagyományos papír
alapú tankönyvek nyereséges piaci kiadását-terjesztését jelentős mértékben zátony-
ra futtatta. Harmadsorban pedig a piacokonform, keresletoldali (hallgatói) támoga-
tás erodálódását kell említenünk. Összességében megállapíthatjuk, hogy a hazai
tankönyvellátást egy nagyjából *15 éven keresztül sikeres rendszerből „sikerült” a
mai „rendszertelenségbe” átkormányozni*.

3. ÉLETEN ÁT TARTÓ TANULÁS – A TÁVOKTATÁS FELEMELKEDÉSE ÉS „BUKÁSA”

Az életen át tartó tanulás az egyének, szervezetek és rendszerek szintjén is alapve-
tő sikerfeltételnek tekinthető. A XXI. században azonban ennél már többről van
szó. A folyamatos tanulás egyre inkább fennmaradási kényszerre válik. A társadalmi-
gazdasági rendszerek valamennyi szintjén – tehát az egyéntől a rendszerszintig – a
folyamatos tanulásnak alapvető attitűddé, gyakorlattá kell válnia, amelyhez *adekvát
támogató-ösztönző intézményi környezetnek* kell társulnia. Az intézményi (szabá-
lyozási-finanszírozási) szabályok hatásának a felismeréstől az érdekeltségig a tanu-
lás valamennyi aspektusát támogatnia, ösztönöznie, sőt akár kényszerítenie kell.¹⁴

12 Az elosztási szabályokat lásd a 7/1997 (II.13.) MKM rendeletben.

13 Az ICT az Information and Communication Technology angol kifejezés rövidítése. Az információs és kommunikációs technológia az infokommunikáció értelmezését jelenti, de az adatfeldolgozás mellett az adattovábbítással kapcsolatos műveleteket is magába foglalja.

14 Tanulni természetesen a „jót” és a „rosszat” is lehet. Az intézményrendszer, a szabályozás kulcskérdése a kívánt magatartás, attitűdök (tanulási eredmények) definiálása és ezekkel adekvát szabályok alkotása.

A felsőoktatás, mint a társadalom alrendszere egyrészt maga is tanuló rendszer, ugyanakkor meghatározó funkciója valamennyi társadalmi-gazdasági szereplő tanulásának segítése. A felsőoktatás hazai szabályrendszerét tehát két szempontból lehet vizsgálni. Egyrészt, hogy *a felsőoktatás maga mennyire versenyképes*, mint tanuló rendszer. Másrészt, *hogyan tölti be szerepét az életen át tartó tanulás támogatásában*. A továbbiakban a komplex problémakör néhány elemét emelem ki, hangsúlyozva annak fontosságát, hogy az életen át tartó tanulás és a felsőoktatás kapcsolatának intézményi alapú kutatása komplex szemléletben fontos további feladat.

Az életen át tartó tanulás első és eddig egyetlen hazai stratégiai dokumentumát a magyar kormány 2005-ben fogadta el.¹⁵ Hangsúlyozni kell, hogy stratégiai dokumentum, mert a magyar felsőoktatás rendszerváltás utáni története nem bővelkedik a kormányzatok által el is fogadott stratégiai dokumentumokban. A stratégiák sorsa sokban hasonló a jogszabályok és projektek sorsához, ami gyakran a „feledésbe merülés”, a megvalósítás értékelésének hiánya és a „csendben elhalás”. A kegyelemdőfést ezeknek a dokumentumoknak és a benne foglaltaknak leggyakrabban egy-egy kormányváltás adja meg.

Az életen át tartó tanulás stratégiája egy *sajátos enciklopédikus dokumentum* lett, amely arra törekedett, hogy a teljes oktatási rendszer valamennyi alrendszerének a stratégiai célhoz kapcsolódó tartalmi és módszertani, szervezeti, személyi, intézményi, finanszírozási stb. vonatkozásait összegyűjtse, és egy dokumentumban foglalja össze. *Egy hatalmas „étlap” lett tehát*, amely vezérfonala lehetett volna a gyakorlati működésnek, de sajnos nem lett az igazán. Az ilyen „elhalás” okaira előbb már utaltam, most nem ismételném meg. A felsőoktatás vonatkozásában nem érdektelen kiemelni – a jövő szempontjából különösen – a felsőoktatáson belüli és a felsőoktatás külső kapcsolatrendszerét érintő elemeket. *A felsőoktatási rendszernek a teljes életre kiterjedő kínálattal kell rendelkeznie* – a fokozatot adó és nem adó képzések tekintetében egyaránt [Veres, 2004]. A felsőoktatás meghatározó kínálati szegmensévé válhatott volna a *szakirányú továbbképzés*, amelynek nem csak nagyságrendje marad el az indokolttól, hanem az ezredforduló után egyenesen drasztikus visszaesést figyelhetünk meg [Veres, 2010]. Ehhez társul *a felsőoktatás gyenge szereplése az iskolai rendszeren kívüli felnőttképzésben*, jelentős részben finanszírozási okokból is. *A felsőoktatás-pedagógia, illetve az oktatók andragógiai szempontból nem kellő felkészültsége ugyancsak jelentős korlát*. A felsőoktatásnak az oktatás többi alrendszere felé komoly szolgáltatási kötelezettségei vannak az életen át tartó tanulásban, különös tekintettel a felnőttképzésre. Ennek a szükséges szakemberek képzésével csak részben tesz eleget. A korábbi tanulmányoknak, különösen a gyakorlatban szerzett ismereteknek az elismerésében még csak a kezdeteknél tartunk. Még várjuk az irányítás, finanszírozás és a képzési alapszerkezet tekintetében azt a konszolidált, folyamatosságot (is) ígérő állapotot, amikor az életen át tartó tanulás-tanítás a felsőoktatás rendszerében is prioritást kap.

15 A 2212/2005. (X. 13.) Korm. határozat az egész életen át tartó tanulás stratégiájának megvalósítását szolgáló feladatokról. A stratégia letölthető: <http://www.nefmi.gov.hu/europai-unio-oktatas/egesz-életen-at-tarto/egesz-életen-at-tarto-090803> (lekérdezve: 2014. november 24).

Az 1990-es években valóságos *távoktatási eufória* kezdett kialakulni. Ez részben a fejlettebb országokból gyűrűzött át, például a gazdaság és a felsőoktatás kapcsolót erősíteni kívánó PHARE program révén. Sorra indultak a távoktatási kurzusok, egyes intézmények (állami és magánintézmények) hallgatólétszám-robbanást értek el a távoktatás révén. A PHARE program támogatásával felsőoktatási intézményekbe telepített *regionális távoktatási központok* alakultak, megalakult a *Nemzeti Távoktatási Tanács* (NTT) és miniszteri elfogadásra várt a *Nemzeti Távoktatási Központ Kht.* létrehozása. A központ felsőoktatási intézmények, vállalatok és a média együttműködésével és finanszírozásával jött volna létre, hogy koncentráltan valósítsa meg a magas színvonalú távoktatás technológiai, szakmai, módszertani hátterét, támogatását – forrásszerzéssel és fejlesztéssel. Az alapítók elfogadták az alapító okiratot, az alapítói hozzájárulásokat befizették. Az éppen aktuális kormányváltás azonban ezt is levette a napirendről.¹⁶ Távoktatási kínálat ma alig szerepel a felvételi tájékoztatóban, a távoktatási központok jórészt elhaltak, NTT sincs már, a központ pedig végül nem jött létre. A Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság – a minőség tekintetében érthetően – külön eljárásban foglalkozott a szakok távoktatási formában történő indításával, de az állam a finanszírozásban nem támogatta ezeket a képzéseket. Itt tehát alapvetően és végső soron inkább kudarcról beszélhetünk.

Az információs és kommunikációs technológia viharos fejlődése az új évezredben, a felsőoktatás területén is végbemenő globalizáció, a nemzetközi verseny éleződése – többek között a hallgatókért – *az internet alapú távoktatás* reneszánszát hozta. Napjainkban az úgynevezett *Massive Open Online Course* (MOOC) divatját éljük. Ennek fényében is megállapíthatjuk, hogy a távoktatás rendszerszerű fejlesztésének kudarca ma egyértelmű versenyhátrányba hozta a magyar felsőoktatást a nemzetközi szinten.

ÖSSZEFOGLALÁS HELYETT

A felsőoktatási rendszer és szakpolitika vizsgált három területének 25 éves története leginkább arra szolgáltat példát, hogy *a politikai-szakpolitikai folytonosság hiánya, a pártok, a civil szféra, a stakeholderek konszenzusának elmaradása* alapvető intézményi, szervezeti kérdésekben, értékekben jelentős és kártékony deficitet okozott az elmúlt 25 évben. A konszenzusos – lényegében a kormányzati periódusokon átnyúló – stratégia hiánya a magyar felsőoktatás rendszerváltás utáni történetét a végig nem vitt, nem értékelt fejlesztések, a fejlesztési torzók történetévé is tette.

Nem csak a vizsgált területeken, de – a teljesség igénye nélkül – a szervezeti struktúra, a képzési szerkezet, a tulajdon, az állami funkciók, az autonómia, a finanszírozás, a felsőoktatás és a gazdaság valamint a társadalom kapcsolata, a felsőoktatás nemzetköziesedése területén is sürgetően szükség van a hiányolt konszenzusos

¹⁶ A egyik „fő” érv volt, hogy hasonló projektek megvalósítása a jövőben alapítványi formában történhet. Ez gyakorlatilag azt jelentette, hogy ez az „alulról jövő” szakmai kezdeményezés nem valósulhatott meg – talán mert nem az új politikai-szakpolitikai kurzus volt a kezdeményező.

stratégiára. A stratégia két fő célja pedig nem lehet más, mint a gazdaság és társadalom – tehát minden stakeholder – lehető legmagasabb szintű szolgálata, valamint a rendszer versenyképessége valamennyi szinten, európai és globális szinten is. Újabb lehetőséget kínál, hogy a felsőoktatásért felelős tárca újabb stratégia tervezetet készített, amelyet a kormány – e sorok írásáig – első olvasatban megtárgyalt.¹⁷ Tanulmányomat felhívásnak is szánom minden érdekelt számára, hogy vállaljon részt egy valóban konszenzusos és időtálló stratégia megalkotásában.

IRODALOM

- Bod J. (szerk. 1998): *EFTAN, egyetemi, főiskolai tankönyvek*. Budapest: Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése, Felsőoktatási Tankönyv- és Tudományos Szakkönyv Tagozat, Typotex Kft.
- Bara Z.–Veres P. (szerk. 1995): *Tankönyv és Felsőoktatási Könyvtár Fejlesztési Program, Felsőoktatási Tankönyvfejlesztési Alprogram keretében született szakértői tanulmányok és a felsőoktatási tankönyvi konferencia előadásai-ból*. Budapest: Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése Felsőoktatási Tankönyv Tagozat
- Kormány (2014): *A Magyar Köztársaság Kormányának stratégiája az egész életen át tartó tanulásról*. <http://www.nefmi.gov.hu/europai-unio-oktatas/egesz-eleten-at-tarto/egesz-eleten-at-tarto-090803>, lekérdezve: 2014. november 24.
- Nemzeti Erőforrás Minisztérium (2014): *Fokozatváltás a felsőoktatásban. A teljesítményelvű felsőoktatás fejlesztésének irányvonalai*. http://www.kormany.hu/download/5/65/20000/Fels%C5%91oktat%C3%A1si%20strat%C3%A9gia_2014_10_21.pdf, lekérdezve: 2014. november 30.
- Oktatási és Kulturális Minisztérium (1990): *A felsőoktatási tankönyv- és jegyzetellátási rendszer korszerűsítéséről*. A miniszteri értekezlet 1990. december 28-ai ülésén elfogadott előterjesztés. Minisztériumi irattár
- OM (2003): *OM pályázati felhívás a felsőoktatásban széles körben használható új alaptankönyvek és szakkönyvek nyomtatott vagy elektronikus kiadásának támogatására*. Oktatási Közlöny 2003/1.
- Szegő K. (2014): *A hazai magán felsőoktatási intézmények helyzete. Esélyegyenlőség vizsgálata a hallgatókért folyó versenyben*. Szakdolgozat, Budapesti Corvinus Egyetem.
- Szövényi Zs. (2002): *Az alapítványi főiskolák 10. évfordulójára*. A Magyarországon 10 éves a magán-felsőoktatás konferencián elhangzott előadás.
- Veres P. (2004): *Az egész életen át tartó tanulás magyarországi megvalósítása a magyar felsőoktatásban*. *Felnőttképzés*, 2(1):26–30.
- Veres P. (2009): *A felsőoktatás tankönyvellátási rendszerének összehasonlító intézményi elemzése*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó

¹⁷ A stratégia letölthető a kormány honlapjáról:

http://www.kormany.hu/download/5/65/20000/Fels%C5%91oktat%C3%A1si%20strat%C3%A9gia_2014_10_21.pdf Lekérdezve: 2014. november 30.

- Veres P. (2010): A felsőoktatás kihívásai és válaszai az új évezredben. *Iskolakultúra*, 20 (május–június): 171–203.
- Veres P. – Golovics J. (2013): Az állami tulajdon hatékonysága és szükségessége a felsőoktatásban. A megbízó-ügynök viszony értelmezhetősége. *Polgári Szemle*, 9(1-2): 118–139.
- Veres P. (2014): Sikerek, félsikerek és kudarcok a magyar felsőoktatásban a rendszerváltás óta – ahogyan egy köztisztviselő megélte. *Felsőoktatási Műhely* 8 (2): 53–63.

Jogszabályok

1990. évi XXIII. törvény az oktatásról szóló 1985. évi I. törvény módosításáról
2004/1991. (HT. 4.) A kormány határozata a tankönyv- és jegyzetkiadás állami támogatásáról, valamint a tankönyvek és jegyzetek terjesztéséről.
1993. évi LXXX. törvény a felsőoktatásról
96/1995. (VIII. 24.) Kormányrendelet a felsőoktatási intézmények létesítésének és megszüntetésének eljárási rendjéről
- 7/1997 (II.13.) MKM rendelet a felsőoktatásban tanuló hallgatók és oktatók szakmai könyvekkel és folyóiratokkal történő jobb ellátásával kapcsolatos források elosztásáról.
- 2212/2005. (X. 13.) Kormányhatározat az egész életen át tartó tanulás stratégiájának megvalósítását szolgáló feladatokról.

EGYETEMI KITÜNTETÉSEK

A Budapesti Corvinus Egyetem Szenátusa ünnepi ülésén, 2015. szeptember 24-én az egyetem rektora kitüntetéseket adott át.

REKTORI KITÜNTETŐ OKLEVELET kapott:

Erős-Honti Zsolt, Kertészettudományi Kar

Halász Júlia, Kertészettudományi Kar

Kazainé Ónodi Annamária, Gazdálkodástudományi Kar

KANCELLÁRI KITÜNTETŐ OKLEVELET kapott:

Erős Anikó, Adminisztratív Igazgatóság

Ruschel Rita, Gazdálkodástudományi Kar, Marketing és Média
Intézet

Salamon Katalin, Egyetemi Könyvtár és Levéltár

Surányi-Szebedinszki Bernadett Szandra, Külső Kapcsolatok
Igazgatósága

Szalontai Erikai Mária, Közgazdaságtudományi Kar, Dékáni Hivatal

Tóth Krisztina Livia, Gazdasági Igazgatóság